

MINISTARSTVO OBRANE

1708

Na temelju članka 107. stavaka 2. i 3. Zakona o obrani (»Narodne novine«, br. 73/13, 75/15 i 27/16) uz suglasnost ministra nadležnoga za poslove civilnog zračnog prometa, donosim

PRAVILNIK

O LETENJU VOJNIH ZRAKOPLOVA

I. TEMELJNE ODREDBE

Članak 1.

- (1) Ovim Pravilnikom propisuju se uvjeti, načini, pravila i postupci letenja hrvatskih vojnih zrakoplova (u daljnjem tekstu: vojni zrakoplov) koji se izvode na teritoriju i u zračnom prostoru Republike Hrvatske.
- (2) Odredbe ovoga Pravilnika primjenjuju se i na inozemne vojne zrakoplove dok lete u hrvatskom zračnom prostoru.
- (3) Odredbe ovoga Pravilnika primjenjuju se i na vojni zrakoplov kada leti u zračnom prostoru pod suverenitetom druge države, osim ako su pravila letenja propisana odredbama ovoga Pravilnika manje ograničavajuća od pravila letenja te države.
- (4) Ovim Pravilnikom uređuju se pitanja vojnog letenja na koja se ne primjenjuju odredbe općih propisa o zračnom prometu.

Pojmovi i kratice

Članak 2.

Pojmovi koji se koriste u ovom Pravilniku imaju sljedeća značenja:

- (1) *akrobatski let*: namjerno izveden manevar vojnog zrakoplova u letu koji uključuje naglu promjenu položaja vojnog zrakoplova, neuobičajen položaj vojnog zrakoplova ili neuobičajenu promjenu brzine leta
- (2) *Alpha Scramble*: let vojnog zrakoplova presretača u svrhu zaštite suvereniteta zračnog prostora Republike Hrvatske (identifikacije nepoznatog objekta u zračnom prostoru, aktivne protuzračne obrane ili pomoći zrakoplovima u stanju nužde i zrakoplovima u opasnosti)
- (3) *avion*: zrakoplov teži od zraka, pokretan motorom, koji uzgon u letu dobiva osobito zbog aerodinamičkih reakcija na površinama koje u određenim uvjetima leta ostaju nepokretne
- (4) *bespilotni zrakoplov*: zrakoplov namijenjen izvođenju operacija bez pilota u zrakoplovu
- (5) *borbeni let*: let vojnog zrakoplova koji se provodi u području borbenih djelovanja i let naoružanog zrakoplova u svrhu zaštite suvereniteta Republike Hrvatske
- (6) *grupni let*: vrsta leta kod kojeg dva ili više zrakoplova, uz prethodni dogovor pilota zrakoplova, lete u istom smjeru uz održavanje horizontalnog i vertikalnog odstojanja

(7) *helikopter*: zrakoplov teži od zraka koji se u zraku održava ponajviše zbog reakcija zraka na jedan ili više pogonjenih rotora na približno vertikalnim osima

(8) *izvidnički let*: let u svrhu prikupljanja informacija od obavještajnog značaja vizualnim promatranjem iz zraka ili senzorima

(9) *hitni zračni medicinski prijevoz*: zračni prijevoz organa za transplantaciju, oboljelih ili ozlijeđenih osoba kojima je potrebna hitna medicinska skrb u medicinskoj ustanovi

(10) *kontrolirani aerodrom*: aerodrom na kojem se obavlja kontrola zračne plovidbe za aerodromski promet

(11) *let za obuku*: let koji se provodi radi dostizanja osposobljenosti vojnih letaća, učenika letaća i kandidata za učenike letaća za provedbu zadaća na određenom tipu vojnog zrakoplova

(12) *letačka dužnost*: svaka aktivnost letačkog osoblja vezana za pripremu i provedbu letačke zadaće

(13) *letačka posada*: članovi posade zrakoplova koji su osposobljeni za obavljanje poslova u zrakoplovu prema Priručniku za uporabu određenog tipa vojnog zrakoplova

(14) *letačka pripravnost*: vrijeme tijekom kojeg se letačko osoblje nalazi u pripravnosti za provedbu letačke zadaće

(15) *letačka zadaća*: sve aktivnosti koje slijede nakon prijema zapovijedi za letačku zadaću, a uključuju pripremu, provedbu i raščlambu leta

(16) *nadležna kontrola zračnog prometa*: oblasna kontrola zračnog prometa, prilazna kontrola zračnog prometa ili aerodromska kontrola zračnog prometa

(17) *noć*: vremensko razdoblje koje počinje pola sata nakon zalaska sunca i završava pola sata prije izlaska sunca

(18) *objavljivanje na način uobičajen u zračnom prometu*: objavljivanje u Zborniku zrakoplovnih informacija Republike Hrvatske (Aeronautical Information Publication – AIP) uključujući AMDT i SUP, okružnicom zrakoplovnih informacija, NOTAM-om (uključujući listu provjere i mjesečni popis važećih NOTAM-a) ili drugim publikacijama

(19) *opći zračni promet (General Air Traffic – GAT)*: svi letovi civilnih zrakoplova, kao i letovi državnih zrakoplova, koji se obavljaju sukladno pravilima i postupcima ICAO

(20) *operativni zračni promet (Operational Air Traffic – OAT)*: svi letovi civilnih zrakoplova, kao i letovi državnih zrakoplova koji se obavljaju u skladu s posebno utvrđenim pravilima i postupcima koji odstupaju od pravila i postupaka za opći zračni promet

(21) *plan leta*: skup određenih informacija o namjeravanom letu ili dijelu leta zrakoplova

(22) *plan vojnog letenja*: plan vojnog letenja je zapovijed za letačku zadaću zapovjednika zrakoplovne postrojbe koja organizira vojno letenje

(23) *podvjesni teret*: u helikopterskim operacijama, bilo koji teret koji visi ispod trupa helikoptera

(24) *potraga i spašavanje*: uporaba zrakoplova, površinskih plovila, podmornica, specijaliziranih timova za spašavanje i opreme u svrhu potrage i spašavanja osoba u opasnosti na kopnu ili moru i njihovog dovođenja na sigurno mjesto

(25) *prednji zračni kontrolor*: osoba koja s pozicije na površini ili u zraku navodi djelovanje zrakoplova u bliskoj zračnoj potpori

(26) *razdoblje trenaže*: najdulji vremenski rok od zadnjeg leta, propisan Programom letačke obuke, u kojem se smatra da je vojni letač spreman za obavljanje pojedine letačke zadaće u određenim uvjetima leta na određenom tipu zrakoplova

- (27) *skupni plan leta*: plan leta koji se predaje nadležnoj kontroli zračnog prometa, a sadrži informacije iz plana vojnog letenja u skladu sa zahtjevima pružatelja usluga u zračnoj plovidbi bez klasificiranih podataka
- (28) *stalna najava*: vrsta plana vojnog letenja za letove koji se provode iz letačke pripravnosti i u drugim slučajevima kada je to potrebno
- (29) *stručna pogreška*: svako nenamjerno odstupanje od pravila i propisa koji definiraju provedbu letačkih zadaća, a koje je dovelo do odstupanja od planirane zadaće, ugrožavanja sigurnosti letenja i/ili materijalne štete
- (30) *Tango Scramble*: let vojnog zrakoplova presretača u svrhu uvježbavanja leta Alpha Scramble
- (31) *transportni let*: let za prijevoz putnika ili tereta koji se obavlja vojnim zrakoplovom
- (32) *ukupno vrijeme leta (Block time)*: vrijeme od trenutka kada vojni zrakoplov započne vožnju s parkirnog položaja u svrhu uzlijetanja do trenutka zaustavljanja zrakoplova na parkirnom položaju, a za helikopter od trenutka pokretanja do trenutka zaustavljanja nosećeg rotora
- (33) *vanjski teret*: dodatna oprema pričvršćena na vanjskom dijelu zrakoplova propisana Priručnikom za uporabu određenog tipa vojnog zrakoplova
- (34) *vojni zračni promet*: zračni promet u kojem sudjeluju hrvatski i/ili inozemni vojni zrakoplovi
- (35) *vojna zrakoplovna priredba*: letačka aktivnost hrvatskih i/ili inozemnih vojnih zrakoplova (proslave, obljetnice, aeromitinzi, izložbe i sl.) u organizaciji Ministarstva obrane ili Oružanih snaga.
- (36) *zapovjednik zrakoplova*: osoba s pravom konačne odluke, odgovorna za upravljanje zrakoplovom
- (37) *zrakoplov*: svaka naprava koja se održava u atmosferi zbog reakcije zraka, osim reakcije zraka u odnosu na Zemljinu površinu.

Članak 3.

Kratice koje se koriste u ovom Pravilniku imaju sljedeća značenja:

- AGL (*Above Ground Level*) – iznad površine zemlje
- AE (*Aeromedical Evacuation*) – zračna medicinska evakuacija
- AMC (*Airspace Management Cell*) – jedinica za upravljanje zračnim prostorom
- CASEVAC (*Casualty Evacuation*) – evakuacija žrtava
- CTR (*Control Zone*) – kontrolirana zona
- FL (*Flight Level*) – razina leta
- GND (*Ground*) – tlo (zemlja)
- GCZ – gađanje ciljeva na zemlji (površini)
- GRB – gađanje, raketiranje, bombardiranje
- IASU – izvanaerodromsko slijetanje i uzlijetanje
- IFR (*Instrument Flight Rules*) – pravila instrumentalnog letenja
- IMC (*Instrument Meteorological Conditions*) – instrumentalni meteorološki uvjeti
- MEDEVAC (*Medical Evacuation*) – medicinska evakuacija
- AMSL (*Above Mean Sea Level*) – iznad srednje razine mora

- NOTAM – (Notice to Airmen) – poruka distribuirana putem telekomunikacijskih sredstava, a sadrži informacije o kojima zrakoplovno osoblje nužno mora biti pravovremeno obaviješteno
- PAR (*Precision Approach Radar*) – radarski sustav za precizno prilaženje na slijetanje
- RVSM (*Reduced Vertical Separation Minimum*) – smanjeni minimum vertikalnog razdvajanja od i uključujući FL 290 do i uključujući FL 410
- SSR (*Secondary Surveillance Radar*) – sekundarni radar
- VFR (*Visual Flight Rules*) – pravila za vizualno letenje
- VMC (*Visual Meteorological Conditions*) – vizualni meteorološki uvjeti
- ZMiN – zračno motrenje i navođenje.

Vojni zbornik zrakoplovnih informacija

Članak 4.

(1) Vojni zbornik zrakoplovnih informacija (MilAIP – Military Aeronautical Information Publication) je zbirka propisa, informacija i podataka bitnih za sigurnost vojnog zračnog prometa.

(2) Informacije i podatke bitne za sigurnost vojnog zračnog prometa Ministarstvo obrane dostavlja pružatelju usluga u zračnom prometu koji ih objavljuje na način uobičajen u zračnom prometu.

Vojna letačka dokumentacija letača i postrojbi Oružanih snaga Republike Hrvatske

Članak 5.

(1) Vojni letači vode sljedeću osobnu letačku dokumentaciju:

- knjižicu letenja
- knjižicu evidencije naleta
- radnu bilježnicu.

(2) U letačkim postrojbama Oružanih snaga Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Oružane snage) koristi se sljedeća opća letačka dokumentacija:

- knjiga pripreme i raščlambe letenja
- plan vojnog letenja
- knjiga voditelja letenja
- knjiga pomoćnika voditelja letenja
- individualni plan letačke obuke
- godišnji plan teorijske i praktične provjere pilota
- evidencija kategorije spremnosti letačkog sastava
- evidencija ugrožavanja sigurnosti letenja
- podaci o obavljenim letovima
- evidencija zdravstvene sposobnosti.

(3) U postrojbama Hrvatskog ratnog zrakoplovstva i protuzračne obrane (u daljnjem tekstu: HRZ i PZO), ovisno o njihovoj misiji, po potrebi se koristi i sljedeća opća letačka dokumentacija:

- dnevnik GRB-a
- knjiga prevoženja.

(4) U postrojbama HRZ-a i PZO-a koje provode izobrazbu učenika letača i polaznika Specijalizacije za nastavnika letenja, uz opću letačku dokumentaciju iz stavka 1. ovoga članka, obvezno se vodi i posebna letačka dokumentacija:

- knjiga metodičkih savjetovanja
- knjiga praćenja obuke letača
- plan i sadržaj nastavnog sata za letačku obuku
- plan i sadržaj nastavnog sata za primijenjenu teoriju.

Pričuva goriva

Članak 6.

Prilikom planiranja letenja primjenjuju se uvjeti o minimalnim količinama pričuve goriva utvrđene Priručnikom za uporabu određenog tipa vojnog zrakoplova i/ili Uputom za provedbu namjenskih zadaća određenog tipa vojnog zrakoplova.

Mjerne jedinice

Članak 7.

(1) U vojnom letenju primjenjuju se sljedeće mjerne jedinice za:

- navigaciju: nautička milja (NM) i desetice i/ili kilometri (km) i desetice
- kraće udaljenosti (do 4 000 m), posebno za mjerenje udaljenosti na aerodromima: metar (m)
- apsolutnu visinu (altitude) i relativnu visinu (height): stopa (ft) ili metri (m)
- nadmorsku visinu (elevation): stopa (ft) ili metri (m)
- horizontalnu brzinu, uključujući brzinu vjetra: kilometara na sat (km/h), metara u sekundi (m/s), čvor (kt), Mach (M)
- vertikalnu brzinu: metara u sekundi (m/s), stopa u minuti (ft/min)
- smjer vjetra kod uzlijetanja i slijetanja: stupanj (°) prema magnetskom sjeveru
- smjer vjetra: stupanj (°) prema geografskom sjeveru
- vidljivost u letu, pri tlu i uzduž uzletno-sletne staze: kilometar ili metar (km ili m)
- tlak zraka za postavljanje barometarskog visinomjera: hektopascal (hPa), milimetara žive (mmHg), inča žive (inHg)
- temperaturu: stupanj Celzija (°C)
- masu ili težinu: tone (t), kilogrami (kg) ili libre (lbs)
- vrijeme: sat, minuta, sekunda
- volumen: litre (l) i američki galoni (US gal).